gemeente
Goeree-Overflakkee

Registratienummer	:	Z -13-13512 / 1694
Agendanummer	:	
Portefeuillehouder	:	Wethouder Trouwborst
Raadsvergadering	:	
Behandelaar	:	P.D. van den Doel
Bijlage(n)	:	
Onderwerp	:	Aanbiedingsbrief programmabegroting 2014
Datum	:	22 oktober 2013

Gemeenteraad van Goeree-Overflakkee
Postbus 1
3240 AA MIDDELHARNIS

Geachte raad,

Beslispunten
U wordt gevraagd:
- de programmabegroting 2014 van de gemeente Goeree-Overflakkee vast te stellen door het vaststellen van de programma's alsmede het overzicht van de baten en lasten;
- de 1e begrotingswijziging 2014 vast te stellen;
- in te stemmen met het bezuinigingsplan 2014-2017;
- kennis te nemen van de bezuinigingsvoorstellen die door ons college niet zijn overgenomen;
- kennis te nemen van de notitie 'kapitaallasten';
- kennis te nemen van de notitie '10% wettelijk plus'.

Inleiding
De Nederlandse economie verkeert al langere tijd in een recessie. Het begrotingstekort is nog onverminderd hoog en de eurozone is niet uit de problemen. De sterk oplopende werkloosheid, het lage consumenten- en producentenvertrouwen, de vastzittende woningmarkt en de noodzakelijke hervorming van de financiële sector en het pensioenstelsel vormen grote uitdagingen waar het kabinet momenteel voor staat. Daarnaast heeft het kabinet richting Europa vastgelegd om miljarden extra te bezuinigen.

Het Centraal Plan Bureau (CPB) voorspelt in haar Macro Economische Verkenning voor 2014 een zeer magere groei van 0,5 procent. Naar verwachting nemen de consumptieve bestedingen af met 1 procent. Ook daalt de gemiddelde koopkracht met 0,5 procent. De werkloosheid neemt volgens de ramingen toe tot circa 9,25 procent van de beroepsbevolking. Dit is het hoogste percentage sinds 1985.

Tegen de achtergrond van de huidige uitdagende economische tijden hebben wij een begroting opgesteld. Deze programmabegroting 2014 is de eerste programmabegroting waarvoor uw raad de kaders heeft gesteld. Wij bieden deze begroting, gegeven de geschetste achtergrond, met gepaste trots aan. De boodschap is helder. De gemeente Goeree-Overflakkee moet net als veel andere gemeente fors bezuinigen. Dit komt onder andere doordat de gemeente minder geld ontvangt van het rijk. Ook de financiële gevolgen zijn merkbaar van aannames en besluiten van de voormalige gemeenten. Tenslotte heeft de gemeente te maken met een stijging van de kosten.

Totstandkoming programmabegroting 2014
De totstandkoming van deze begroting is een intensief en tijdrovend proces geweest. Het resultaat is de uitkomst van een goede samenwerking tussen ons college en de ambtelijke organisatie. In de door uw raad vastgestelde kadernota zijn al diverse bezuinigingsmaatregelen vermeld en verwerkt in de begroting. Om ons gemeentelijk huishoudboekje richting 2016 kloppend te krijgen en te houden zijn aanvullende bezuinigingsmaatregelen noodzakelijk.
Deze maatregelen zijn nader uitgewerkt en toegelicht in het bijgesloten bezuinigingsplan. De voorgestelde bezuinigingen die al moeten ingaan in 2014 zijn financieel door vertaald in de eerste begrotingswijziging. Wij zijn ons ervan bewust dat het voorgelegde pakket aan bezuinigingsmaatregelen een pijnlijke ingreep betekent in de bestaande relaties, het aanbod aan voorzieningen, ondersteuning en zorgverstrekkingen, stimuleringsactiviteiten enz.

Voor een volledig beeld nemen we u kort mee in de totstandkoming van deze begroting.
In het voorjaar 2013 is het begrotingstekort van onze gemeente vastgesteld oplopend tot 12 miljoen euro in 2016. Wij hebben dit tekort aan uw raad voorgelegd in de Kadernota 2014. In deze nota staan de uitgangspunten voor de nieuwe begroting voor 2014 en de daarbij behorende meerjarenramingen 2015 tot en met 2017.
Uw raad stemde op 27 juni 2013 in met de Kadernota en gaf aan dat er 13 miljoen in plaats van 12 miljoen bezuinigd moet worden. Uw raad heeft via een aangenomen motie namelijk besloten een miljoen extra te reserveren voor het ontwikkelen van nieuw beleid. Met de vaststelling van de Kadernota stemde uw raad gelijktijdig in met een pakket aan bezuinigingsmaatregelen van 5 miljoen. Er moest dus in totaal nog 8 miljoen aan bezuinigingsmogelijkheden gevonden worden.

De vastgestelde bezuinigingen in de Kadernota zijn verwerkt in de begroting 2014, die uw raad op 14 november 2013 ter vaststelling gaat behandelen. In de meerjarenbegroting moet het tekort in 2016 weggewerkt zijn. Anders keurt de provincie Zuid-Holland de begroting niet goed en komt de gemeente onder toezicht. Overigens is over het proces van de bezuinigingen regelmatig overleg gevoerd met de provincie, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau.

Wat is er al gedaan?
Na de vaststelling van de Kadernota zijn wij verder gegaan met het onderzoeken van de mogelijkheden om te bezuinigen op niet verplichte taken. Te denken valt aan besparingen op de openbare verlichting, het subsidiebeleid en de regelgeving. Maar ook aan maatregelen om onze vermogenspositie te versterken door bijvoorbeeld de verkoop van gemeentelijke eigendommen, zoals panden en openbaar groen. Daarnaast hebben wij opnieuw gekeken naar mogelijkheden op de verplichte taken van de gemeente en op de bedrijfsvoering. Onder het kopje '*Bezuinigingsplan 2014-2017'* vindt u hierover een toelichting.

Aan inwoners en personeel is gevraagd om bezuinigingsideeën te mailen. Aan deze oproep is volop gehoor gegeven. In totaal ontving de gemeente 172 ideeën! De organisatie heeft al deze ideeën beoordeeld en meegenomen in het verdere bezuinigingsproces. Een totaaloverzicht van alle bezuinigingsideeën is te raadplegen via www.goeree-overflakkee.nl onder het kopje 'Uitgelicht' en het sub-kopje 'Bezuinigingen'.

Hand op de knip
Om de uitgaven te verminderen, hebben wij vanaf juni een algehele bestedingsstop ingesteld. Daarnaast hebben we besloten tot een vacaturestop voor de niet-vitale functies.

Begrotingsresultaat
Van de 13 miljoen aan bezuinigingen is er dus al 5 miljoen via de kadernota ingevuld. Hierbij was op voorhand al duidelijk dat verdere bezuinigingen ingrijpend zullen zijn.
De verwerking van alle mutaties, gerekend vanaf de kadernota, en de doorvertaling van areaalontwikkelingen leverde het volgende meerjarig beeld op van de saldi van de begroting.

	2014	2015	2016	2017
Baten	**107.192.600**	**102.846.700**	**98.354.940**	**92.776.900**
Lasten	**110.004.800**	**109.389.300**	**104.482.540**	**100.674.200**
Saldo voor bestemming	**- 2.812.200**	**- 6.542.600**	**- 6.127.600**	**- 7.897.300**
Mutaties reserves	**- 1.157.100**	**- 803.200**	**- 1.365.700**	**256.700**
Saldo na bestemming	**- 3.969.300**	**- 7.345.800**	**- 7.493.300**	**- 7.640.600**

Het begrotingsresultaat laat zien dat de tekorten oplopen van 4,0 miljoen in 2014 naar 7,6 miljoen in 2017. Richting het jaar 2016 heeft uw raad ons college de opdracht gegeven om 8 miljoen bezuinigingsmogelijkheden, zijnde spoor 3, te vinden volgens onderstaande verdeling naar knoppen:

Knop 1: niet verplichte (autonome) taken (1 miljoen)
Knop 2: verplichte (wettelijke) taken (2 miljoen)
Knop 3: bedrijfsvoering (5 miljoen)
Knop 4: belastingen

Op basis van het begrotingsresultaat is het saldo voor 2016 afgerond 7,5 miljoen negatief. Aanvankelijk was rekening gehouden met een opgaaf van 8 miljoen. Het verschil kan worden verklaard doordat in de begroting reeds een trendmatige verhoging van de belastingen is ingevuld. Verder is gedurende het opstellen van de begroting rekening gehouden met een voordeel uit de gemuteerde begroting. Het lijkt dus nu iets ‘voordeliger’, maar we hebben vastgehouden aan de opdracht om minimaal 8 miljoen euro om te buigen. De reden hiervoor is dat opgemerkt dient te worden dat de doorwerking van de miljoenennota nog niet volledig in de begroting kon worden doorgerekend. Onder het kopje ‘algemene uitkering gemeentefonds’ komen we hier op terug.

Bezuinigingsplan 2014-2017
Aansluitend aan deze programmabegroting treft u aan het Bezuinigingsplan 2014-2017 waarin is weergegeven de gehele bezuinigingsopgave en hoe uiteindelijk de bezuinigingsopgave is ingevuld. In dit plan staan onder het kopje ‘Overwegingen’ de uitgangspunten opgesomd die wij hebben toegepast bij het invullen van deze opgave.

De maatregelen die al in moeten gaan vanaf 2014 zijn financieel nader uitgewerkt in de 1e begrotingswijziging die u gelijktijdig met deze begroting krijgt aangeboden. De reden dat deze resultaten in de 1e begrotingswijziging zijn uitgewerkt, is simpel gelegen in het feit dat het niet meer mogelijk was deze uitkomsten door te vertalen in de primitieve begroting teneinde deze tijdig aan te kunnen bieden.

In onderstaand overzicht treft u de totaalbedragen van de voorgestelde ombuigingen aan, gerangschikt naar de hoofdthema’s in het coalitieakkoord. In het bijgevoegde bezuinigingsplan 2014-2017 wordt uitvoerig ingegaan op deze ombuigingsmaatregelen.

Hoofdthema coalitieakkoord	Leefbaarheid	Jong en oud	Economie	Org./Fin	Totaal
Quick wins	186.000	1.219.000	10.000	1.359.000	2.774.000
Spoor 2 - wettelijke taken	1.076.000	655.000	0	495.000	2.226.000
Totaal tot Kadernota	1.262.000	1.874.000	10.000	1.854.000	5.000.000
Spoor 3 - knop wett. taken	110.000	485.000	0	225.000	820.000
Spoor 3 - knop aut. taken	2.292.000	282.000	0	220.000	2.794.000
Spoor 3 - knop bedrijfsvoering				3.411.000	3.411.000
Spoor 3 - knop belastingen				423.000	423.000
Totaal	3.664.000	2.641.000	10.000	6.133.000	12.448.000

De opdracht was om vanaf 2016 een structureel sluitende begroting aan te bieden. Als we ons richten op het totaal aan voorgestelde ombuigingen, zoals opgenomen in het bezuinigingsplan, dan zijn wij van mening dat we aan deze opdracht kunnen gaan voldoen.

Naast de knoppen ‘wettelijke en autonome taken’ zijn we intensief aan de slag gegaan met de knop ‘bedrijfsvoering’. Vanaf september 2013 is gestart met de doorlichting van onderdelen van de bedrijfsvoering. Deze doorlichting is gericht op een aantal processen en dossiers waarbij is gekeken naar prestaties, formatie, budget en directe kosten. Daarnaast zijn de afdelingen zelf ook al nadrukkelijk aan de slag om op diverse terreinen verbeteringen in de bedrijfsvoering door te voeren die een belangrijke bijdrage leveren aan de bezuinigingen.

Gelinkt aan de doorlichting van de bedrijfsvoering zijn ook maatregelen in de personele sfeer onderzocht. De hier bedoelde maatregelen zijn onderwerp van gesprek geweest in de vergaderingen van het Georganiseerd Overleg en de Ondernemingsraad.
Het gaat dan om de volgende maatregelen die nader uitgewerkt en waar mogelijk doorgevoerd kunnen worden.

- *Transformatie gemeentelijke organisatie.*
- *Seniorenbeleid/stimuleren deeltijdarbeid*
- *Verlengen 62-jarigen maatregelen*
- *Mobiliteit en uitstroom bevorderende maatregelen*
- *Herziening van de secundaire arbeidsvoorwaarden*

Op dit moment is de stand van zaken dat er met betrekking tot knop 3, bedrijfsvoering, een keuzepakket aan maatregelen voorligt voor totaal circa 3,4 miljoen euro. Een nadere onderbouwing wordt gegeven in het bezuinigingsplan.

Voor de volledigheid treft u bij de stukken ook een tweetal notities aan. De eerste notitie geeft u nader inzicht in de verdeling van de kapitaallasten. De tweede notitie bevat een berekening van een generieke bezuiniging van 10% op het bovenwettelijk deel van de wettelijke taken. Tijdens de behandeling van de kadernota is door uw raad om deze informatie gevraagd en door ons college toegezegd.

Motie voor ontwikkelen van nieuw beleid
Uw raad heeft in de vergadering van 27 juni 2013 via een motie besloten een miljoen extra te reserveren voor het ontwikkelen van nieuw beleid. In de begroting is dit bedrag vanaf 2014 ingeboekt. De lasten van onder andere de IRP-projecten, eilandmarketing, getijdecentrale en verenigingssubsidies zijn hierin opgenomen. De uitwerking van de motie is apart verwerkt in de investeringsplanning 2014-2017. Deze planning treft u aan in de programmabegroting onder deel 3 Financiële begroting.

Overige onderwerpen

Coalitieakkoord
In deze begroting zijn alle beleidsvoornemens zoals genoemd in het coalitieakkoord vooralsnog integraal overgenomen en opgenomen in de daarvoor in aanmerking komende programma's. U vindt de beleidsvoornemens per programma onder de zogeheten W-vragen (*Wat willen we bereiken en Wat gaan we daarvoor doen?*). De beraadslaging over deze begroting kan ertoe leiden dat sommige beleidsvoornemens anders verwoord moeten gaan worden.

Om te kunnen voldoen aan het BBV dient ook een toelichting te worden gegeven op de in het oog springende afwijkingen van ramingen ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar. Deze analyse is echter achterwege gebleven omdat de begroting 2013 een optelsom was van de begroting van de voormalige gemeenten. Er kon nog geen rekening gehouden worden met het coalitieakkoord, omdat dit akkoord pas na de samenstelling van de begroting tot stand is gekomen.

Doorontwikkeling begroting
De begroting vormt een vast onderdeel van de Planning en Controlcyclus (P&C). Door het optimaliseren van de hierbij behorende organisatieprocessen streven we als college naar kwaliteitsverbetering en kostenbesparingen. Het digitaliseren van het P&C-proces zien wij hierbij enerzijds als een kans op het gebied van de bedrijfsvoering, anderzijds als noodzaak om te investeren in nieuwe aanpakken en instrumenten omdat die op de lange termijn duurzaam efficiënter en effectiever kunnen werken. Hier komt bij dat de huidige programmabegroting traditioneel op bestaande programma's is ingericht en daardoor niet 1 op 1 aansluit op de indeling van het coalitieakkoord. Kortom, de programmabegroting vraagt om een doorontwikkeling die wij als college samen met uw raad willen oppakken. Voor wat betreft de digitalisering willen we gaan werken aan de totstandkoming van een interactieve applicatie, waarmee P&C-informatie *realtime* in beeld kan worden gebracht.

Een ander onderdeel binnen deze doorontwikkeling betreft het gaan benoemen van de maatschappelijke effecten van de uit te voeren beleidsvoornemens. De maatschappelijke effecten worden vertaald in indicatoren. Deze zijn in de voor u liggende programmabegroting mager ingevuld. De hiervoor benodigde meetgegevens moeten nog worden opgebouwd c.q. verzameld. Hierbij kan voor een deel worden aangesloten op de uitkomsten van het burgeronderzoek 'Waarstaatjegemeente'. Aan dit onderzoek gaat de gemeente dit najaar deelnemen. Het onderzoek bestaat uit een burgerpeiling en een klanttevredenheidsonderzoek. Als onderdeel van de burgerpeiling ontvangen willekeurig gekozen inwoners vanaf 18 jaar in oktober 2013 een vragenlijst. Voor het klanttevredenheidsonderzoek worden in dezelfde periode vragenlijsten uitgedeeld bij de klantenbalie van het KCC.

Algemene uitkering, miljoenennota
De gemeente ontvangt van het Rijk middelen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is een budget dat is opgenomen in de Rijksbegroting. Over de hoogte van deze uitkering wordt de gemeente geïnformeerd via circulaires, waarvan de belangrijkste verschijnen in de maanden mei en september. Niet onbelangrijk is om te vermelden dat in deze begroting 2014 rekening is gehouden met de uitkomsten van de meicirculaire 2013. In de tussentijd is het Prinsjesdag geweest en is de troonrede over de miljoenennota voorgelezen. Voor de gemeenten zijn de uitkomsten verwoord in de septembercirculaire. We weten inmiddels dat het kabinet 6 miljard extra gaat bezuinigen. Op 11 oktober jl. heeft het kabinet overeenstemming bereikt over de rijksbegroting. Deze overeenstemming is vastgelegd in het zogeheten 'herfstakkoord'. Er is getracht een doorrekening te maken wat de gevolgen van de extra bezuinigingen voor onze gemeente zijn.

Aanvankelijk hadden we al rekening gehouden met een nadeel van € 5 ton. Door de aanvullende bezuinigingen van het rijk loopt dit extra iets op met ruim € 2,5 ton in 2016. Hier staat tegenover dat ook een voordeel te verwachten valt door een hogere doeluitkering die we gaan ontvangen voor de uitvoering van diverse wetten in het sociaal domein (WWB/IOAW/IOAZ/ BBZ etc.). Zodra meer duidelijkheid hieromtrent gegeven kan worden, zullen we de verdere gevolgen meenemen in het eerstvolgend bijstellingsmoment zijnde de voorjaarsnota 2014.

Risico's/weerstandsvermogen

Eind oktober is de nota risicomanagement ter vaststelling aangeboden. Hierin is opgenomen wat onze weerstandscapaciteit dient te zijn om de risico's op te kunnen vangen. In deze begroting is ermee rekening gehouden dat we voldoende buffer hebben opgebouwd om de risico's het hoofd te kunnen bieden. Gelet op de gepresenteerde tekorten dient deze buffer te komende jaren de nodige aandacht te krijgen door te bezien op welke manier deze verstevigd kan worden. Om die reden kijken we bijvoorbeeld kritisch naar ons vastgoedbestand. Meer informatie over de risico's en het weerstandsvermogen treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen als verplicht onderdeel van de begroting.

Uw raad is aan zet

In deze aanbiedingsbrief is duidelijk geworden dat wij hoge prioriteit aan het ombuigingsproces hebben gegeven en zullen blijven geven. Wij beseffen dat het bezuinigingsplan een aantal ingrijpende maatregelen bevat. Afhankelijk van de uitkomsten van uw besluitvorming zullen wij de bezuinigingen zoveel als mogelijk oppakken in overleg met de samenleving. Dit gaan we doen door de inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden te betrekken in de uitvoering van de voorstellen waartoe uw raad gaat besluiten. Daarnaast zullen we, daar waar nodig, ondersteuning c.q. begeleiding aanbieden voor het kunnen realiseren van de bezuinigingsdoelstellingen.

Door middel van deze begroting met het bijbehorende bezuinigingsplan leggen wij aan uw raad keuzes voor om de verdere ombuigingen in te vullen.

Bijlagen:

Programmabegroting 2014
Bezuinigingsplan 2014-2017
Begrotingswijziging 1e 2014
Niet overgenomen bezuinigingsvoorstellen
Notitie kapitaallasten
Notitie 10% wettelijk plus

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Goeree-Overflakkee,
secretaris, burgemeester,
drs. B. Marinussen mr. A. Grootenboer-Dubbelman

gemeente
Goeree-Overflakkee

Raadsvergadering : 14 november 2014
Registratienummer : Z -13-13512 / 1694
Besluitnummer :

Onderwerp : Aanbiedingsbrief programmabegroting 2014-2017

De raad van de gemeente Goeree-Overflakkee;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 oktober 2013;

gelet op de relevante wetsartikelen 191:1 van de Gemeentewet:

besluit:

- de programmabegroting 2014 van de gemeente Goeree-Overflakkee vast te stellen door het vaststellen van de programma's alsmede het overzicht van de baten en lasten;
- de 1e begrotingswijziging 2014 vast te stellen;
- In te stemmen met het bezuinigingsplan 2014-2017.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad
van de gemeente Goeree-Overflakkee op 14 november 2013

de griffier, de voorzitter,

drs. J. Mimpen mr. A. Grootenboer-Dubbelman

Publicatiedatum:

Inwerkingtreding: